

rasztok számára felnőttek és gyermekeknek. Egyáltalában az egész erdélyrészi lakosság készíti e durva posztót az erdélyrészi birkák gyapjából, gyakran tehén szőrrel vegyítve, barna, fekete és szürke színűben. Ebből látja el magát ruhával a télre (condrakkal) a férfi és asszony, gazdag és szegény román nép.

Törösvárti nadrágok és kabátoknak való igen finom sávozt készítenek, melynek különféle színeit az egyszerű szövőszéken igen ügyesen tudják összeállítani. Ebből készült kabátok és köpenyeket a városbeli urak is hordanak.

A szövött czikkok közt látnak továbbá a kecske és szarvasmarha szőrből, legtöbbször szintén asszonyok által készített lombos pokroczokat (brassoi pokrocz) miket a legdurvább szálakból is oly finomra tudnak fonni s hideg vagy meleg ványol-malmokban leprélnék, s aztán vasgerbelyével lombossá fésűlnék, s festvény tartalmu fa forrázatokkal tartós kék veres és zöld színre festenek. E pokroczokat sokféleképen használnak mint ágértörőket, takarókat stb. Ugyan ilyen durva posztót, csak hogy egyik oldalán lombos s a másikra préselve, majd nem mindenik hogy alatt lakó román községben készítenek. Ebből készűlnék, a melege és vízmentességre bundához hasonló köpenyek, melyek a közönséges használatra mindentit árulnának.

A ló és szarvasmarhák szőrből készítenek a románok, illetve az asszonyok durva szövötteket szakkoknak (ugynevett átalvottok) takarókat, köntöket, stb. valamint a hosszabb gyapjából könnyebb szövötteket, egyzsinó és tarkáza, melyek ugy a háztartásban, mint a gazdaságban sokféleok használatosak. A Hosszu és Hétfalu, valamint a töcsvári gyapjú készítmények méltó figyelmet és elismerést keltettek.

A románok nemzeti gyapjú és szövőipara teljesen képviselve volt. A hosszú sora a közönséges házi ipar készítményeknek, mellette a gyapjolt szövés nagy tömege, a kender fonás stb. — a melyek részint kiczifrázva, mint női ruhajomok czikkok, részint mint fehérített és nem fehérített sima vászondarabok férfi, női és gyermek fehéreneműk mindenféle fajtájához igen alkalmazásosak — mind ezek fennem hirdettek a szorgalmas és ügyes román pörné dícsőségét. De leginkább tették ezt a százával kiállított fejkenedők, fátlyak, a mell és kézbevetők az ingekhez az asztal és ágtyerítők a számos kátrinczák (köntények melyeket az asszonyok viselnek elől és hátul) a melyeket a kereskedésből vásárolt s ott-hat a házánál megfestett fonalakból készítenek, mindenféle színben és színvegyülmében. — Egy szövőszék is volt kiállítva a mely előtt egy orlatú vidéki paraszt asszony ült s a sokféle alakban kiállított fonalakból szötte e szövötteket.

A sokféle fejkenedők és fátlyak, felette szépen vannak kiczifrázva és kivarrva minden kigondolható szélességben és hosszúságban. Az asszonyok által természetesen és elkészített kender szövöttek, vagy a szászoktól vásárolt fonalakból sajt készítményű szövöttekből előállított kész ingek, asztal és ágtyerítők, törülköző kendők stb. joggal képezik a szorgalom és ügyességük által oly igen kitűnő román parasztasszonyok dícsőségét s ezek képeztek a kiállítási fényponját.

Minden kiállított vászonnemű és ruh. szövötteken levő érdekes kivarrások ó-régi latin motívumok, vagy jobban mondva traciái eredetűek. Azonban olykor olyan alakokkal is vegyül-

A VIZRŐL ÉS TALAJRŐL

különös tekintettel Kolozsvár viszonyaira.

Dr. Fabinyi Rudolf tanárnak

Febr. 13-án a vigadó nagytermében tartott felolvasása.

Ha az egyik csövecskét a világító gázt vezető kautschuk csővel kapcsolom össze, azt tapasztaljuk, hogy nemsokára az illesztett csövecskén a gáz meggyújtható. A gáz csak a téglalíkácsán hatolhatott keresztül.

Igy hatol a levegő is keresztül falainkon, különböző mennyiséghez és különböző gyorsasággal, az építkezéshez használt anyag minősége a belső és külső hőmérséklet különbözőzetének nagysága és a külső levegőnek mozgási gyorsasága és iránya szerint. És ez nagy szerepe egészenegünk fenntartása érdekében.

A levegő közlekedése azonban csak akkor történhetik, ha a fal száraz; mihely líkácsai levegő helyett vizet tartalmaznak, nem hatolhat a levegő rajta keresztül.

Egy más, hasonló szerkezettel bíró téglát megnedvesítettem és most evvel ismétlem az előbbi kísérletet; miként tapasztalható, a gáznak nyoma sem hatolhat rajta keresztül.

Felotte sajnálom, hogy ezen érdekes és egészségi tekintetben nagyfontosságú tény mellett nem idézhetem; sok tárgyat nyújtana ez a megbeszélésre, különös városunkban, hol annyi a nedves lakás, hogy keresni kell sokáig, míg egy tűrhetően száraz, földszinti lakásra akadunk.

Legyen szabad még annyit megjegyeznem, hogy nedves lakások, nemsok a természetes ventiláció megakadályozása miatt egészségtelenek, hanem azon oknál fogva is, hogy a szobákban a nedves falakra tapadó por szerves részei folytonos bomlásban vannak, elrothadnak s innen azon szék, dohos szag ilyen lakásokban is to-

nek melyek a szászoknál és székelyeknél fordul elő. —

A szövő ipar e nagy csoportját látva azon kérdés merül fel mindenekelőtt, hogyan állítható mégis, hogy a románoknak nincsen iparuk. Meri, miután hogy ez ipar egészen sajátos és inkább csak házias, azért még nem lehet állítani, hogy nem ipar. Igen figyelemre méltó ipar a maga nemében.

Ez ipar készíti az összes szövötteket mik a milliókra menő néptörzs ruházatához megkívánatnak.

Igaz ugyan, hogy jobbara egy nevezett paraszt cikke azok miket ez ipar előállít, a házi és saját szükségletükre, de azért mégis csak ipar és pedig relativ igen fontos ipar, mindaddig míg a román nép, kevés család kivételével melyek divatos ruhát hordanak, a nemzeti viselőzhez hív marad.

(Folyt. köv.)

BELFOLD.

Abrudbánya, 1882. febr. 14.

(Álarczos bál. A polgári olvasó-egylet zártkörű táncvigalma. Papi beköszöntő. Egy botrányos hivatali hanyagság.)

Igéretem szerint tudatni kívánom a már előre jelzett bálók eredményéről.

A febr. 7-én tartott álarczos táncvigalom-ban 300 emberrel több volt jelen. Igaz ugyan, hogy a legnagyobb részt a kíváncsiság és az ígért farsangi emlék gyűjtötte össze, a mi nem csoda, az álarczos bálók itten még újdonságok lévén.

A polgári olvasó- és társalgó-egyletnek f. hó 11-én könyvtára javára rendezett bálja mondhatni fényesen sikerült. A bevétel, a mint halljuk, 130 rntól több volt és így a könyvtár javára maradt 60—70 frt tiszta jövedelem. Az első négyest 48 pár tánczolta, a többit 50-nél is több.

Örömmel említtük fel azt az egyszerűséget és csint, mely nőiket egyről-egyről kitűntet. Ezzel megmutatták, hogy nagy kiadások nélkül is lehet bálozni és kedélyesen mulatni, s hogy valóban egy is mulattak, bizottsága az, hogy a táncz kiválóság virradtát tartott.

Az unitárius egyház újonnan kinevezett ifjú lelkésze, Barabás Ábel, jelen hó 12-én tartotta meg beköszöntő beszédét. Valláskülönbség nélkül nagyszámú közönség hallgatta a valóban tudományosan kidolgozott beszédet. Kísérje a legjobb siker az új lelkész működését!

Végül nem hagyhatjuk megrovás nélkül az abrudfalvi közéleti előjárás azon megmondolatlant eljárását, mely szerint megengedte, hogy egy Gurarosisban hólyagos, a gyógykezelő orvos állítása szerint éppen fekete himlőben elhalt egyén hulláját ezen, az Abrudfalvától és az ezzel építkezésig egészen egybekapcsolt városunktól csaknem egy óra járásnyira fekvő és csak egy néhány házról álló telepről, eltemetés végett az abrudfalvi temetőbe hozzák.

Még inkább megrovandó az, hogy a közéleti előjárásnak a csaknem 4—500-ra tehető nép temetésére csődülést elnézte, a nélkül, hogy ennek megakadályozására bármilyen intézkedést tett volna.

Eddig városunk meg volt kímélve minden járványos betegségtől, ez az első eset, a mely közelében történt, s hogy a ragályos hullát behozni maga az előjárás, — kinek pedig hivatalos utasítása bizonyára egészen másként

vább a falakba a talajból is földszivárgó viz magával hozhatja a ház szomszédságából és távolabbi helyekről a szennyet, melyet a tisztálaltott talajban fölvetve s a falakon a szobákban folytonosan elpárologva, mind concentráltabb teszi a falat rothadó részekben, úgy, hogy egy kis nedves folt a szoba alján már elegendő, hogy folytonosan megtörténze a levegőt.

E körülmény felvilágosítást nyújthat egy részben már azon tapasztalatú tényről is, hogy nedves lakások lakói általában gyorsabban vannak megbetegedésekkel alátelve; ilyen szobákban tartott és különben gondosan őrzött gyermekek különösen szenvednek alatta, az egyéni dispozió bizonyos betegségek iránt erősen növeltetik, a gyermeknek még gyenge szervezete csak csekélyebb ellentétlást bír kifejtetni ezen ártalmakkal szemben, mint a felnőtt emberé. És nem valószínű, hogy ezen az uton is terjedhetnek ragályos anyagok egyik háztól a másikba; a betegnek ürülékei, mosó-vizei stb. a talajba kerülnek, a talajvizzel elegyednek s ezzel messzire elterjedve a föld alatt földszivárgóhatnak a ragály helyétől messzebb fekvő lakásokba is.

Bizonyosak lehetünk a föld, hogy nedves lakásaink nem kis mérvben járulnak hozzá egészségügyi viszonyaink szomorú állapotához.

A felhalmozott ürülékekből és a szennyezett talajból kiáramló ártalmas légnekem és anyagok azonban nemsok a nyitott ablakon, és tömör falainkon képesek keresztül hatolni s megrognani lakásaink levegőjét; még sokkal felelősebb közlekedés útjai is bírnak, a melyen közvetlenül és nem annyira bigított állapotban hatolnak szobáinkba, mint az említett közlekedési utakon. Az eddig tárgyalt utak oldalról és felülről szolgáltatják a levegőt, emez alulról, közvetlenül a földből.

Midőn a talaj felszínéről és legfelső rétegeiből esők után a viz részint lepárolgott, részint

szól — megengedje, ez oly nagy könnyelműség, a minek jellemzésére nem találunk kifejezést.

Ajánljuk azért e már megtörtént esetet a verespataki szolgabírószág figyelmébe, mint a melynek hatáskörébe tartozik, s minthogy városi előjárásunk Abrudfalván nem rendelkezhetik, tisztelettel kérjük föl a tek. alispán urat is, miszerint kegyeskedjék rendeletileg intézkedni, hogy városunk a mások hanyagsága — nem akarjunk mondani: tudatlansága — miatt a ragályos kör behurcolásától megkíméltessek.

r. l.

Sz. Udvarhely, febr. 12.

A székelyudvarhelyi deakbál a collegiumi ifjusági könyvtár és zenekar javára rendezett körtőlbeli 180 frt bevétellel. Mint mindig, ugy most is fényesen sikerült.

A megjelent szép bölgyek közül megemlíti tudósítónk a következőket:

Ugron Rózaikat Bikatalváról, Ugron Rózát Szombattalváról, Piskolti Borcsát, Jánosy Kornéliát, Kis Irma és Katát, Szabó Perzsit, Héger Camilla, Szatmari Pepi (Héjjasfalváról) Kelemen Rózát (N. Galambfalváról), Kassay Birít (Lövértől), Inceze Vilma (Héjjasfalváról). Simoni oklándi orvos kedves leányát, Zagoni Julat, Gross Marit, Beke Birít, Bodor Ilonát, Magyarai Marit, Keszler Lottit, Benedek nővéreket, Doboi Gizellát, Dragomán Rózát stb.

Az asszonyok közül ott láttuk: Szabadiné, Korondiné, Adam Dénésné, Bartha Róza, Bod Károlyné, Jánosiné, Székely D.-né, Bagdiné, Zajzonné, Balázs L.-né, Gécies V.-né Hanu K.-né, Steinburgné, Szakács M.-né, Kis Ferenczné, Magyariné urasszonyokat és öz. Török Pálné urnót és mlts. Ugron Lázárnét.

A házi asszony szerepét Kocz Lajosné és nagysága vitte.

A városbáz nagy terme elegánsan volt burtozva és világítva, a fal csupa tükör és fényű girland volt. A rendezésben Solymosy Endre tanárnak az elnöknek van érdeme. A tánczenedet ez alkalomra Fankovich Gyula főreál tanár festette, melyen az egyes tánczok és a collegium címere: »per spinis ad rosas« stb. művészi kivitellet voltak összeállítva.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gyulai Pál.

(Gyulai Pál költeményei, 2-dik, bővített kiadás a költő arcképével. Budapest Franklin-Társulat 1882.)

Harmadiköt évvnyi költőpályai áll a nyilvánosság elé e rendkívüli díszszel kiállított kötetben.

Gyulai Pál egyáltalán irodalmi alakjaink érdekesebbjeinek egyike. Irodalmunk egyik legérdekesebb korának emléke tűződik nevéhez. Az absolutismus korában télpolitikai visszahatas képen felelt a népies-nemzeti irányban ezuttal egyre erősült költészettünknek tisztelt s gyűlt, de mindig telős szavú kritikai hangadója volt. Arany János mellett, ki az új s általa tulajdonképen képviselt költői irányt elvontabb eszmében tisztázgatta elméletileg, Gyulai mindig actualis tényekre támaszkodott, az időszaki jelenségeket rostálgatta kérielhetlen szigorral, s egészen a műkértész szerepre vállalkozott, ki nyies, idomít; ki valóbb tehetségeink növekvésének mintegy kijelölté irányát. Kriza megbecsülhetlen nép költészetét kinceinek jelentőségét ő fejtegette,

beszavargott, a föld különböző minőségéhez képest többé vagy kevésbé nedves lehet felső rétegeiben, azonban azon nedvesség, még esős időben is, a talaj líkácsainak csak egy kis részét foglalja el, a líkácsok terogatának tulnyomó részeben levegő van, s ezen levegő az, melyet a talajlének nevezünk.

A talajlé folytonos közlekedésben van a külső levegővel s az uralkodó légnyomás, szélirány és szél erősség szerinti változó ingadozásoknak van alávetve, hullámzik föl alá, és majd kevesebb, majd több jut ki belőle a körlegbe és cserél friss levegővel helyet. Hasonló ingadozásoknak van alávetve a talajviz hullámozása által is; midőn a talajviz felszínre emelkedik, a viz mennyiségének megfelelő levegőt szorít ki a földből, felszínének esésénél pedig a levegő hatol az általa elhagyott líkácsokba.

A talajlé oxigénje fontos szerepet játszik, megváltoztatja a talaj vegyi összetételét s a talajba jutott szerves anyagok lassu elégetését idézi elő.

A talajlé összetételbe ennél fogva, a szeriint, a mint kevesebb, vagy hosszabb ideig időzött a talajban; a szeriint, a mint kevesebb vagy több oxydálható anyagot talalt, szükségképpen kisebb vagy nagyobb mérvben el fog térni a körleg normál összetételétől.

Ezen elhársra befolyással fog bírnai azon kívül magának a talajnak a minősége, többé vagy kevésbbé líkácsos természete, továbbá a talajban egyidejűleg jelenlévő nedvesség és két ségen kívül a hőmérséklet is.

A talajlé összetételének eltérése a körleg-től különösen egy alkatrész mennyiségi viszonyának tetemes megváltozásában tapasztalható; ezen alkatrész a szénsav, mely a körlegben 0.03—0.06 százalék mennyiségben fordul elő; a talajlében a szénsav mennyisége mindig jóval nagyobb és mintől szennyezettebb a talaj

be-bemutatva időről-időre legremekebb balladáinak, melyekkel a skót és ó-angol költészet ni veanjára emelkedünk ez oldalról; ő tárta fel népdalaink művészi szerkezetének titkait; ő támasztotta fel másodsor is halottából legkittőbb nemzeti tragédiánkat, a Bank-Bánt éles elméjű bírálatával, ő írta meg legnagyobb költőnknek, Vörösmartynak élete s művei történetét, s nyitotta meg e művével monographia irodalmunkat, melyben az ugy kritika, mint művészet tekintetében ma is első hely áll; ő vázolt nagyobb képet először arról az íróról s államférfiről, kinek Karthauzójával irodalmunk a világfajdalom európai áramlatába tért; ő lett szigorú, de igazságos mentora ama drámaíróknak, ki csaknem századunk elejétől volt ugy szólvá legerősebb támasza hazai színpadunknak, Szigligetinek; ő mutatott rá Kemény Zsigmond-ban legnagyobb regényíróinkra, míg e kevésbé népszerű nagy tehetséggel a legnépszerűbb élőt, Jókait állíta szembe, az utóbbinak inkább csak gyöngye oldalaira volt szeme.

Vegyünk ehhez a gyönyörű beszélyek egész csoportozatát, melyek közül a Vén szin és a Régi udvarház kiűldön is nagy hatást tett, ugy német mint angol földön, hol az utóbbi keserű angol humorral írt remekmű illusztrált kiadásban örvend közkedveltségnek. Ujabban francia nyelvre is áttűtették a Vén szin és zt, melyben a képzelet s az elbeszélés varázsa Jókaiával versenyez. A külföld különben eléggé méltatta kritikai működését is: a Revue des deux mondes már a 60-as években egész séges, komoly fejnek jelentette ki, s ujabban a híres bécsi színi bíráló, Speidel sem tartotta méltóságon alólinak collegialis előzékenységgel emlékezni meg róla.

Nekünk ezuttal a költővel van dolgunk.

Gyulai az egyéni érzelmek költője. Előbe szőlő költeményt keveset írt s ezek inkább másodrangú jelenségek nála. Romhányi-ja, e Puskin-féle verses regény még befejezetlen, mostani töredékes alakjában nehéz ítélni róla. A forradalom leveretése s a Bach korszak: e három periódus képezi a háttér; a főalak egy demokratismusából kiábránduló baró, ki hogy csel csap élvekkert eltaszítja magától a szerető női szívet, mint halálra lődözött ép e nő férjének kastély kertjében roskad össze; aztán hazi barátta valik. Staffageul tehát a honfui kiábrándult szolgát, s a szerző erősen ki is belyegzi párt irányzatosságát, a mennyiben a legkényesebb kérdést merészen hányja-veti s a nemzet bűnbakját, Görgeit a vértanu üdvözítő Kossuthal állítva szembe, az előbbinek fogja parját: ez által még a lecsillapulása előtt akarva mar tárgyilagosságot erőszakolni kortársaira.

Maga a regény-meséje még csak kezdetén áll, s mintegy a Puskin Anyegin-jének ígérkezik folytatásul: Anyegin a ki, ha nem is politizál, de szintén blazirt kedély, tudvalevőleg szintén ama térjes nőnek kerül egy percze közelébe a regény végén, a kit egykor önmaga taszított el. Romhányi-ian a jellemek körvonalai maskülönben nem elég szilárdak, a lyrai kitérésekben inkább az elegicusan merengő mint a humoros részek keltenek visszhangot keblünkben.

Szilágyi és Hajmási sikerültebben dolgozza fel tárgyat elődeinél, keleties képzeletel s változatos finom lélektani rajzzal; de legérdekesebb technikájá: Gyulai itt Arany Toldi-árak nyomdokait követte s a nép elbeszélő

szerves anyagokkal, annál nagyobb — különben egyenlő körülmények közt — a talajlének szén-savban való tartalma is.

Állati és növényi anyagoktól egészen ment talajban a levegő összetétele ép olyan, mint a körlevegő, mint azt dr. Zittel által a líbyai statagnak talajából hozott levegőn constatni lehetett.

A szénsav mennyisége a talajlében tehát mértékül szolgálhat a talajba végbemenő oxydasi folyamatoknak és egyuttal a talaj szennyezettségi fokának. De a szénsavban egyszerűsége mind egy követhető és mennyiségileg meghatározható jelzőt is bírnak arra nézve, hogy egy bizonyos időben annyi talajlé cserél helyet, a mennyi talajlé áramlott ki a földből.

A talajból kiáramló levegő magával hozza a szerves anyagok légalaku bomlasi terményeinek is egy részét s magával ramhatja azon apró szervezeteknek csírát is, melyek szennyezett talajban sohasem bínyoznak; magával hozhatja tehát a földszíne azon ragályos anyagokat is, melyek bizonyos betegségek előidézésére képesek.

Kavicsos, fővényes talaj legdusabb levegőben; térfogatának legalább 35 százaléka levegő, de az egészen tömöttnek tetsző földek is nagy mennyiségű levegőt tartalmaznak, sőt száma közöt is jól boacsátja át a levegőt, így például a maltai híres homokkő, melyet nagymennyiségben használnak építkezésre, e melyből az angol hajókön vívezűrőket készítenek.

Hogy az összefüggésről, mely a körleg és talajlé között fennáll, a netalan kétkedőket meggyőzzem, és igazollhassam azt, hogy egészen tömöttnek látszó anyagok is atbocsátják a lég-nemeket, egy néhány kísérlet lesznek bátor bemutatni.

költészetének technikai szépségeit virtuozitással állította egybe; minden szebb helye egy-egy reminiscencia, de erős egyéniségben felolvasztva s eredetivé öntve: olyan mint egy mozaik-kép. Szintoly szépen sikerült egy-egy népballadát használni fel: így a „Megétegett János“ motívumából írta meg Kéndit, mely irodalmunk legkiválóbb jelenségei közé tartozik a maga nemében! Aranynak sem enged, Szintén Arany irányában dolgozva fel népmeséket: s naiv igazságra ezek még Arany hasonfajú alkotásait is (Rózsa és Ipolya) fölülmulják: a pedagógiai irodalomnak gyöngyei e művescék.

Hogy epicájában oly magasra emelkednek Gyulai mint beszélyeiben, nem állítható. Az ő tere, ismételtük a lyra. Lyrájáról azt emlegetik följelmondván, hogy a szenvedély s a képzőlet csapkodása hiányzik belőle. Hogy ez utóbbi járulékok nem hiányoznak tehetségének természetéből arról leginkább említtet két beszélye: nek szenvedélyes heve, sívár fensége tanuskodhatik. Mint lyricus azonban Gyulai épen nem hajlik Vörösmartny phantasticuságához, sem Arany ónkánzó tópelődeséhez; inkább Petőfi egyszerűségéhez, bensőségéhez közelit, de Petőfi szépségeskedése nélkül. Ha Vörösmartnyai forró örvégalj napheve éget, ha Aranynál ködös, vihar felhő tödte a lehangozó tájak, s ha Petőfinél a tavasz újra élető szellege tiz napsugár ele napangár elől könnyed baránytölköt: a Gyulai lelke csöndes öszi napfénytől derült, a fakol ugyan még zöld a levél, de az a tobaszerűen egyre süttőgő lehellet már meg-meg zörrent itt ott egy-egy sárgult lombot. A szerelem bánata, öröme szíve ifjúságot nem dujja fel, mindkettő megbirja, zajtalanul viseli mindkettőt, mert ővű idegen szem elől; azon lelkek közé tartoznak kiknél a szomorúság s boldogság egyaránt eszedőnemésziődéssel jár. Ezért a nemzetet erős nagycsapas, a szabadságszavaz leveretése után sem vak kacazba nem tör ki, sem ürülségig vívó meghásonlottságnak nem esik rajul; alig hallat, egy-eg keserűbb lelkialtást, csak mély mélyülogja el, melyben kényeserű lemondás s elfojthatlan, bál saját maga előt is titkolt reményt ernak. Ezévisen keletiesbeesés nélkül azt a csapást, miszívőre kedves nevének veszte mér: a Marivonatkozó költemények tárgyunkat s hangjukat fogva speczialitást képeznek költészettünkben, a gyonged írt bensőségesebb szerelem egy költőnknek sem nyilatkozik ny hangombomb, s a fajdalom busoagabasa itt az apai szerett hangja is belevegyni. Gyulai újabb kelti költeményeim ar egy szóva mind egy azon thema accordjainak ismétlései. A Leányfalván ugy szolva a Falun hangulatának kimaradt töredékét. Az előbbeni végeorai:

Fogadj té völgy, diófék árnya
Kicsiny fészekenek enyhe szárnya.
Jó phenő, jó sírnak is,
Legyen ha kell, hát annak is.

Ringasson el a méla hullám,
Zengjen madár az agg diófan,
Takarjon virágos halom,
Lengjen körül lágy fűvalom.

Csak a Falun u e sorainak viszhangja:

Rejts el hát völgy, rejts el erdő,
Ringass lágyan enyhe szelől,
s majd ha száll az alkonyat,
Esti csillag, éj magánya,
Suttogó lomb csalogánya,
Hozd meg édes álommat stb. stb.

Az életpálya tetőpontjára ért vándor vissza-

Először ismétlem Pottenhofer müncheni tanárnak e tárgyra vonatkozó két kísérletet.

Egy üvegtenger kora reggel 3/5-deig megtöltöt finom kavicscsal, s erre sodronyból készített kalitkában egy madár helyzetetett, úgy, hogy mintegy 1 liternyi légkör a madár rendelkezésére maradt, mire a henger felső két ötöt része is kavicscsal megtöltötett.

A madár, mely tehát mintegy 10 óráig van marig elzárva, különös változást nem mutat, nyugodtan el.

Pedig e madárnak óránként 20 köbcentiméter oxygène van szüksége, hogy életet folytathassa; 1 liter levegőben pedig mintegy 200 köbcent. oxygèn van, ugy, hogy a madárnak minden oxygènt föl kellett használni az öt köbütővő levegőből. Szükségképen következik ebből, hogy légerserenek a homokon keresztül bekellett következnie, sőt tetemes légerserenek, mert a madár megszattit volna már elni, midőn a légkörében foglalt oxygèn felét emésztette föl, ha az a külső levegőből nem pótolható volna.

Mintegy másfél méternyi hosszú és alján beforrasztott üvegsző hasonló homokkal lón megtöltve, előbb azonban a cső fenekére vékonyabb átmerőző cső helyzetetett el, melynek felső vége egy közönséges manometerrel áll kapcsolatban.

A manometernek a csővel összekapcsolt szára csak is a homokrétegen keresztül közlekedhetik a külső levegővel; ha most fűvást gyakorol a homok felszínére, a manometer szárában azonnal emelkedik a higany, a mint az a tablára vetített képen jól észlelhető és a mi kétségenkivülre teszi, hogy a homok teljesszére gyakorolt légnyomás, a homok közt lévő levegőn át vitélt a manometerhez.

(Folyt. köv.)

pillantásának melábjá ez, mielőtt átszállana a tulsó oldalra, hol már a lejtő kezdődik.

Egybe örm s bánatos melancholia me-reugése; ime Gyulai lyrájának alaphangja. Nem mintha lyra a satirától kezdve fel egész a humorig nem változatlan hurok accordjaival rendelkeznek, de egyéniségének az említett kedély képezi alap-hangját. Ifjabb költői nemzedékünk, mely ugy hajlik a phantasia csillogtatására szzenvedélyes-ségre legalább darabos technicával törekszik, ta-nulhat Gyulaitól: az ő költeményei valóban Goethe-féle Gelegenheitsgedichteek. Észert hatnak oly közvetlenül kedélyünkre, mint a zene: e-ly-ra az őszinteség lyrája. (r.)

Munkácsy a király előtt. Munkácsit teg-napelőtt délelőtt fogadta Bécsben a király. A fo-gadtatás rendkívül szives volt. A király a többek közt azt mondá a művészek: „Ismételve meg-bámultam az ön nagy művét s nagyon örvendek hogy a mestert is megismerhetem.“ Munkácsy így felelt: „Éngedje meg felséged, hogy kife-jezést adjak annak a benső örömeimnek, a mely szí-veimet eltölti; mert meg kell vallanom, hogy szülé-temem óta, 36 év óta, először részesülök abban a szerencsében, hogy ő felséget a királyt, szin-ről szíre láthatom.“

Magyar zene Portugáliában. Egy du-sz-gazdag lissaboni magánzó, a ki a mult évben Budapesten tartozkodott és ez alkalommal a ma-gyar zenét rendkívül megkedvelte, elhatározta, hogy azt Portugallia fővárosá Lissabonban kö-zönségével is megismerteti. E végből érintkezésé-be lépett Baiás Kálmán fővárosi zenekarával és meg-hittá azt egy lissaboni kirándulásra. Az im-presszário rendkívül előnyös feltételek mellett há-rom hóra szándékozik a zenekart szerződteini, mely a lissaboni nagy koncertteremben tartaná hangversenyét. Megjegyeztük még, hogy ez vol-na az első eset, hogy Lissabonban magyar ze-nekar hangversenyezne.

Nyilatkozat és kérelem.*)

Ugron Gábor országgyűlési képviselő ur-jónak és igazságosnak látta a képviselőház f. hó 15-iki ülésében ellenünk, mint az erdélyi ev-rel. egyházakról el cameraticum-ügyi pörintéző bizottságának tagjai ellen, olyan becsmerő ta-madást intézni, melyen a magánborszu jellege első tekintetre szembeillik, s tette ezt oly ho-lyan, a hol őt az immunitás védte, minket pe-dig a távollét ócsó prédaul szolgáltatott ki.

Hegedűs Sándor képviselő és előadó ur ugyan, térfias igazságérzetében, erkölcsi kötele-ségének ismerte Ugron Gábor ur valótan álli lással azonnal megczafolni; miután azonban e czáfólat a támadás minden részletére ki nem terjeszadhetett: egyházközségünk és magunk iránti kötelességünknek ismerjük hivatalos adatak alapján mutatni föl a tényt, a maga valóságában, a mi majd, reméljük, jellemezni fogja Ugron Gábor urat és támadását.

E hivatalos adatok megszerzésére a kellő lépéseket megtettük s a hivatalos ügykezeléssel együtt járó néhány napi késedelemmel azokat nyilvánosságra fogjuk juttatni. Kérjük azért a pártiszempontok által elfogulttá nem tett tisztelt közönséget, hogy a mennyiben a mások becslé-letét közprédának nem tekintti: függessze föl ítéletét ez ügyben a hivatalos adatok ez előter-jesztéseig.

Kolozsvár, 1882. febr. 17.

Dr. Jenéi Viktor,
Dr. Kolozsvári Sándor,
Szász Béla.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1882. február 18.

Helyi hírek.

— **Gróf Teleki Géza** múlt tetemeit 42 korszorval diszitett, fekete fedéllel lezárt érezo-poróban a febr. 16-án csütörtökön reggel érke-zett rendes vegyes vonat szállította M.-Vásárhely-re. Az indóháznál még 6 korszort helyeztek a kóporsóra, melyet 6 fekete ló által vont diszes halottú kocsin, szállították M. Vásháryhelyen kereszt-ül Gernyeszegrre. A marosvásárhelyi Szent György utca végeig kísérte ki nagy résztvevő közönség a feledhetlen emlékeztetű fiatal gróf múlt te-te-mait, honnan a halottú diszkoci tovább szállí-totta a másfél óra járányára cső Gernyeszegrre, hol d. u. 4 órákor helyezték el boldogult édes apja mellé a családi sírboltba az idvezült halottat.

— **Szomorú kronika.** E hó 15-étől kezdve tehát ismét három nap alatt **24** megbetegülési esetet jelentettek be a főkapita-ny hivatalnál. Ebből **vörheny: 3 és kanya-ró: 21.** A roncsolt toroklob — mint ezt min-den jelből igen örvendetesen látjuk — szü-nőfében van. —

— **Pákel Miklós** haláláról értesültünk, mely tegnap este a nagyszámú rokonok és is-mérősből őszinte fájdalomra véletlenül érte a rend-kivül tehetséges fiatal ügyvédet. Terhére volt különben az élet. Hosszu és gyógyíthatatlan be-tegység kinozta s igazi megváltás volt rá az el-mulás. Nyugodjék csendesen!

*) Fennebbi nyilatkozatunkat az „Ellenzék“-hez is beküldöttük; a szerkesztőség azonban jónak látta an-nak közlését, jelen szövegben, megtagadni. Az aláírók,

— **Nemzeti színház.** Hosszas pihenő-tés után tegnap a „Korneviller harangokat“ ad-ták. A közönség ugy megtöltötte a színházat, mint egy jó premierre, s a legjobb hangulatban hallgatta végig a kedves zenét. Örley kisaszony játszta Serpolettet, s azoknak, kik első fellépé-t után kevés reménységgel mentek megnézni já-tékát s meghallgatni énekét, a Pálmay asszony nálunk sokszor látott kitűnő Serpoletteje után — formális meglepetéssel szolgált. Élénken, ked-vesen játszott mindvégig, és sok tapsot kapott. A hangján helyenként valami fejletlenség érzik meg, természetnek kevés az előnye s mindezek daczára a kisaszony határozottan megszerettet-te magát a közönséggel. Mozdulatában sok kel-lem van, s éneklésében sok izlés. A felhangzó tetszésnyilatkozatokra háromszor kellett ismétel-nie a eselések karában ismeretes magánrészét. Dícsérettel emlékeztünk meg Sziklay k. a. Ger-mainjéről, mely éneken játékokban egyaránt ügyes volt, s Várdi urról, ki ez este nem csinált sem-miféle mutatványokat a kezével meg a lábával, hanem jól énekel s jól játszott. Örley kisas-sony képzett énekesnő, csinosan, értelmesen játszik a szerződötését óhajjuk.

— **A nemzeti színház** jövő heti mű-sora: holnap vasárnap: „A sárga csikó“ Örley Flóra utolsó fellépője, hétfőn: „A szerelem bo-londjai“ Hunyady M. jutalmára, kedden: „Tün-dér nijk“ szerdán: „Idégenek“ csütörtökön: „A búvós vadász“ dalmi, pénteken: „Kincs“ „Kőrösi lány“ először a nyugdíj alap javára, szombaton „A szerelem sötét verem.“

— **A szegénysors** iskolás gyermekeket segítő egyesületet a lefolyt héten ujra több ne-mes szívű emberbarát kereste fel adományaival pénzzel és ruhanemével egyaránt. Adakoztak pe-dig: Baló Sándor 7 frtot, özv. Tamási Péterné 5 frtot és ismételve többféle ruhaneműt, ifj. Szap-panos Miklós 5 frtot és 2 rendbeli ruhát, Köszeg-váry Gyula és Vajda Lenka ruhaneműket. Fogad-ják a szegények nevében hálás köszönetünket. Dr. Jenei Viktor egyetelst elnök, Széchy Karoly egyesületi jegyző.

— **Janosó Lajos** haláláról a ref. főtá-noda előjárósága a következő gyászlapot adta ki: A kolozsvári ev. ref. főtánda előjárósága és ta-nari kara mely megilletődéssel és szomorúan in-datja hogy J a n c s ó Lajos ref. tanár életének 59-ik, tanári működésének 21-ik évében folyó hó 15-en esti 10 órákor megszűnt élni. A megdi-csült mint főtándaunknak hat éven át fáradhat-lan buzgalma, a legnyúlósabb kör küzdelmek közt is törhetlen erélyű és önzetlen lelkesedéstől at-hatott igazgató tanára, előjárói és pályatárai közbecsülését és szeretetét teljes mértékben ki-vívta; husz éves tanári működése alatt a belső hivatás termékenyítő hatásával a melyen érző kedély őszinte melegségét egyesítvén: tanártársai, tanítványai szívében feledhetetlen emléket ha-gyott hátra. Csöndes visszavonultságban a köte-lesség teljesítésé magasztos példányra és hálal-os betegséggel több éven át végig küzdött tusa közepette is az emberiség túl bajnoka maradt mind haláláig. A kiszorvetott pura. t. hó 18-án d. e. 11 órákor fognak a 21. számú tanári la-kástól, fölülük tartandó rövid ima után, a hely-beli köztemetőbe elhelyeztetni. Legyen áldott emlékezet! A család gyászjelentése így szól: Mar özvegy Janosó Lajosné született Herda Maria a maga és gyermekei: Janosó Maria, La-jos és Miklós, úgyzintén az elhunytak testvé-rei, valamint közelebbi és távolabbi rokonok nevé-ben mélyen megszorodott szívvel jelenti, hogy forrón szeretett férje, az illetők atyja, testvére és rokona: kolozsvári ev. ref. tanár J a n c s ó La-jos életének 59-ik boldog házasságának 20-ik évében, február 15-én, estvéli 10 órákor, hosz-szas betegség után, földi pályáját befejezte. A csapás által lecsújtott özvegy és árvái, elhagyott-ságokban némán emelik könnytelt szemeket anoz ki egyedül képes fájdalomukat enyhíteni s a nagy csapás elhordozására nekik erőt adni. Az el-hunytak múlt tetemei folyó hó 18-án d. e. 11 órákor fognak a befarkas-utczai, 21. számú ta-nári szállasáról, felülük tartandó rövid ima után a köztemetőbe kikisérteni s ott az örök nyugas-lomnak átadatni. Legyen emléke áldott: nyu-galma zavartalan! Kolozsvárt, 1882. február 16-án.

— **Az Orvos természetudományi** szak-ülés, tegnap február 17-én d. u. 5 órákor tar-tott az egyetemi épület természetani intéze-tében. Tagok, s nem tagok szokatlan számmal jeleuttek meg, s meg női közönség is volt hall-gatni e csupa szakszerű előterjesztéseket. Az ülés kezdetén dr. Koch Antal magát mint a társulat ujjonann választott elnökét bemutatja, s fölkéri Süss Ferdinánd egyetemi mechaniciust, hogy kezdje meg készltűke bemutatását. Süss bemutat-tja a fölállított saját találmányu villámhárítóját, kísérletekkel illusztrálta, s igen ügyes magyará-zattal kísérte daczára annak, hogy a magyar nyelv nehézségeivel kellett küzdenie. Készltűke az influenza tünetnyére és a villamosságnak a finom csúcsokan való kiáramlására van álla-pítva. E villámhárító beiktatja a távirda sodro-nyokba, lehetővé teszi égháborúk alkalmával is a távirást, a mi a mai távirda berendezése mel-lett tökéletesen lehetetlen. A hallgatóság Süss betorjesztését élénk éljenzéssel fogadta. Ezután Dr Koch Antal lép az előadó asztal elé beszél a meteorokról, meteoritokról s bemutatja a febr-uár 3-án 4 órákor hullott s a muzeumegylet birtokába jutott meteoritokat. Kiemeli, hogy a meteorok, meteoritek világtestek, melyek a nap rendszerhez tartoznak s időnként oly közel jut-na a földhöz, hogy annak vonzó köréből ki nem juthatnak, s ennek következtében óriási gyorsasággal esnek alá, ntokban azonban a leve-

gő ellentállását le kell küzdeniök s így a nagy sur-lódás következtében megfűtösednek minék folytán a kisbessék egészen el is égnek. A mint a febr. 3-iki meteorit hullás híre eljutott Kolozsvárra, előadó azonnal Gyulatelkérre rándult, hol Naláczy földbirtokosul barátságos fogadtatásban része-sült kinek támogatása folytán sikerült 17 darab birtokába jutni, Gyulatelko, Bäre és Kisa kör-nyékéről került 71 drb. Vajdakamarás O. Gyé-res és Moersöl 6 darab, összesen 77 drb. Még megemlíti, hogy a vidéken több helyt tud, ré-szint gymnasiumot résztint egy-s magán egyének-nél, így a szamosújvári alygymnasiumnál 37 ma-gán egyéneknél pedig harminczegy, darab léto-zik, s így összesen száznegyvennyolcz drb. talál-tott, a melynek összes sulya 65.87 kgm. s uly azonban nem képviselheti az összes leestett me-teor mennyiségét, hanem annak körülbelül csak 10% lehet. Előadó hiszi, hogy még körülbelül 1390 darab hullott alá 218 kgm sulyt képviselve, melyet még vagy nem találta meg, vagy pe-dig ismeretlenek birtokában van. Ezen meteoritek 34 km. területen találattak s külső felületök bar-na — megolvadt nikel vasból álló réteggel van uak bevonva; belsőbb homokkő kínézéstű tö-meg, mely oly kevés szilárdsággal bír, hogy azúj-jak között össze morzsolható; benne láthatók még nikelvas Olivin, Enstatit-ből álló szemcsék. — Valódi vegyi összetételét majd pontos vegyi vizs-galat fogja kideríteni. Tömöttség középértékben 3-673, Sajátosága az, hogy vízzel érintkezve erő-sen susterog, ép ugy, mint az oltatlan mész. E kiválóan érdekes betorjesztést a hallgatóság za-josan megtapsolta s a barna tömegeket, mint-egy szétzúllott világ romjait — megbámulta. Vegül Dr Entz a Koch a Gyulatelkire tett ki-rándulása alkalmával, ugyancsak ott talált há-rom ujju irányt, mely az északi tengervidéken lakik, — és k-monostori gátnál lött szép herme-lin példányt mutatja be, a hallgatóság érdeklő-dése mellett, mire gtylés véget ért.

— **Öngyilkosság.** Özvegy Galambosi Vinczéné szül. Bőr Maria, tegnap esto, mig az övei színházban voltak; n-hid-utczai szállasukon az ajtó kilincsére akasztotta fel magát, hol is övei haza jövet halva találtaik. A rendőrségnél jelen-tes tetetvén; a hullát a Karolina kórházba szál-lították.

— **Köszönet nyilvánítás.** 140. köz-le-mény az árvaház számára történt adakozások-ról: Kadacsó Daniel hagyományozott egy 100 frtos ord. urberi kövénny, Simo Károlyné aján-dékozott 1 frt, Kovács Gyula szini előadásából — hozza számúba a fölülfizetéseket, levonva a költségeket — tiszta jövedelem 90 frt 10 kr. Ez alkalommal felülfizettek: Korbuly Bogdán 5 Zsigmond Dezsőné 5 frt, Inczédi Samuclné 1, Sonda ur 60 kr, nagyse. Szabó József Fenesöl ajándékozott 2 öl fát, Schilling Györgyné 1 öl fát, Pujkát, Petrovich Györgyné 1 zsák krumplit, 14 kio. zsemekását. Az egylet tagjai lettek: A la-pitó, dr. Meisner Józsefné 100 frt készpénzben lefizette alapítványát. Rendes tagok: dr. Csavasi Gyulané, Molnár Sándorné, Placzei Ka-rolyné, Miklós Hermin, Dobai Izskákné. gr. Béli di Ferenczné elnöksége által bizottság által jan. 14-én rendezett „arvabázi bál“ tiszta jövedelme a fölülfizetéseket és ajándékokat bele számítva a kiadások levonásával 52 frt. Ez alkalommal ajándékozott: Br. Banffy Albertné 5 frt, br. Bornemisza Leopold 5 frt, gr. Bethlen Karoly 5 frt, gr. Bethlen Balint 5 frt, Ürmösi 2 frt, Do-bai Izskákné 2 frt. Felülfizettek: Pavai Antal 50 kr, Miksa Imre 1 frt 50 kr, Valaki 80 kr. A január 31-én, a városi vigadó teremben tartott föltóba, és a február 1-őjén rendezett második „arvabázi bál“ — levonva a költségeket s a fölülfizetéseket hozzá számítva — jövedelmezett 434 frt 90 kr. Felülfizettek: gr. Klebesberg Zden-ko 1 jegyért 7 frt, gr. Bethlen Karoly 3 frt, az „Ellenzék“ szerkesztőségétől 6 frt, Holdampf Ge-rő 50 kr, Magyarí Géza 1 frt, „Kelet“ szerkesz-tője 50 kr, Losonczy János 50 kr, Turczányi 50 kr, Biró János 50 kr, Valaki 50 kr, Valaki 1 frt 20 kr, Huber Lajos 1 programért 1 frt, gr. Teleki Karoly 1 jegyért (2 arany) 11 frt 20 kr, számúba. Ez alkalommal Strattinger egy számlából elengedett 1 frt 50 kr, Huttlesz Ka-roly ajándékozott 20 szál mili gyertyát. A febr-uár 6-án rendezett szini előadás jövedelme-zett — a fölülfizetéseket bele számítva, a ki-adásokat levonásával 203 frt 4 kr. Felülfizettek: Korbuly Bogdán 5 frt, Minorich Károly 4 frt, Toth József 3 frt. E szép siker a buzgó és mun-kes rendező bizottság, de főképp a lelkes és fá-radhatatlan bizottság elnökének, és más felöl pedig az árvaházunk irant meleg érdeklődést ta-usító tisztelt közönségnek köszönhet. Fogad-ják hálás köszönetünket az árvák nevében. B a n I s t v á n a l e n ö k n é G y u l a i L á s z l ó n é titkár.

Hazai hírek.

— **A földrajzi társulat** tegnap d. u. fél 6 órákor Hunfalvy János elnökele alatt ülést tartott, melyen Thallóczy Lajos szöbeli előadást tartott Dalmáciáról és Herzegovina déli részei-ről. Előadásá leginkább ethnografiai m mentum-ok tartalmak s annyiban érdekes, a mennyiben előadó két izben is beutazta az általa tárgyalt területet, melynek ismertetése a most folyó lá-zadás következtében különös érdeket nyert s elő-adó erre tekintettel is volt. Előadó kezdi leg-előbb a balkáni félsziget felső részének ethno-grafiai jellemzésével, konstatálja a horvátok, szer-bek, bosnyákok, dalmátok, montenegróiak közti nyelvrokonságot s egyttal az ethnografikus kü-lönbözösgét, aztán áttér déli Dalmácia, Her-czegovina és Montenegro helyzetének földrajzi taglalására, leírja a krivoszeiek és bocheieiek életmódját, előadja Dél-Herzegovina uthálózatát a lakosok életmódját s egyes állatvilág tényké.

pekkel is illusztrálja. Az előadás után, mely 7 órákor ért véget, a választmány tartott ülést.

— **Nyilvános számadás.** Az abrúdbá-nyai Polgári olvasó és Társalgó egylet folyó február hó 11-én könyvtára javára rendezett zártkörű táncvigalmában, bevételtet jegyekből 123 frt. Beveendő 11 ft. Összesen 134 ft. Kiadás 67 frt. 27 kr. maradt tiszta jövedelem 66 frt, 73 kr. Felülfizettek: Gelei Kálmán járásbíró 2 frt. Knob-lóch József 1 frt, Végh József 1 frt, Lövy Ru-dolf 1 frt,— A könyvtár javára adakoztak: Bá-nyauagy Pálffy Sámuel 2 frt, Boér Péter 1 frt, Bróz Lajos 1 frt, Molnár Ferencz 1 frt, Oelberg Gusztáv 1 frt, Vaszi Alexandruné 2 frt. Mind a tisztelt felülfizetők mind az adakozók fogadják egyletünk hálás kösz ünetét. Abrúdbányán febr. 14-én 1882. Székely István e. pénztárnok.

Vegyes hírek.

— **Kochinohai ügyvéd.** A párisi ügyvédi kamara a napokban egy fiatal Kochin-chinait, Trán-Nguyen-Hahn nevűt vett föl keblé-be és azonnal meg is kezdette ügyvédi műkö-dését egy fenytő pörben, mint egy vádolt vé-dője, ki mellett oly ügyesen szónokolt, hogy azt fölmentették. Fölvetélenél azt mondá, hogy job-ban szeretné a turbánt fején tartani, mint az ügyvédi igen nevesleges formájú föveget, de ügyvédtársai azt mondták, hogy alkalmazkod-nia kell a francia szokásokhoz s ő többé nem ellenkezett. Hoszn haját összekotja, fövege alá csavarta s az ügyvédi palástot keleti ruházata fölibe öltötte. Trán-Nguyen Hahn Csán-doéban született Szaigun tartományban. Alacsony terme-tű, arczifejezése igen sok szellemet árul el. Tökéletesen beszél francziául és mint tanuló va-lamennyi társai közt a legkitűnőbb volt.

— **A osontváz ember.** A párisi Par-chemise-utca egyik házában egy öreg ember la-kott. Magaviselete mindig rejtélyes volt. Senki-vel sem beszélt, csak ha étkezni ment, hagyta el lakását, senkit sem eresztett szabáiba, ajta-ját, a lakait mindig zárva tartotta. Egy nap a házmesternek nem látta őt távozni; ez nyugta-lanná tette. Fölment az öreghez. Alig lépett át a küszöbön, banyat esett a remléttől. Midőn eszméletéhez tért egy rendőrbiztos állott mellet-te. A szobában 12 csontváz volt fölfüggesztve és maga a rejtélyes lakó halva fektett agyában. Gutta ütötte meg. Senki sem bírja megmagya-rázni az öreg ember e különcködését; talán a osontvázak izmélése által meg akart ha-rátkozni a halál eszméjével. Ki tudja? A ház mestere még mindig irtózaos izgatott állapot-ba van, s attól tartanak, hogy meg fog ördülni.

— **Apró hírek.** Miss Vanda é l. A vakmerő kötélátmozóné halálhíre alaptalan; sem-mi baja, s az egész rőmhistoria, valószínűleg reklam kedvéért költődött. — **Hamis barát.** A müncheni lapokban a schäfflarni kolostor pri-orja kinyilatkoztatja, hogy ezentul Pater Schnei-der Bonifácért több adósságot nem fizet. — **Dörgött és villámolt** a közlebbi na-pokban, mint egy nagyváradi lap írja, Bucea környékén. Az ottani lakosság kereszter vetve imádkozott a szokatlan tűnmény folytán. Való-szerűleg az itteni környéken lehullott meteor látták. — **A román királyné** belesége nagyon javult, s a királyné már mindon vesző-lyen tul van. — **Jég a la bukk** a két iskolás gyermek Éresújvárról a napokban. Temetésük a közönség nagy részvéte mellett folyt lo.

KÖZGAZDASÁG.

Gyümölcsészet.

Az ord. gazd. egylet gyümölcsészeti szak-osztályának — dióhéban szorított — jegyzői jelentését következőkben adjuk az 1881-dik évi szakosztályi működéséről.

Tartott a szakosztály az év folytán 52 rendes és 7 rendkívüli ülést melyek közül 48-ban id. Bodor Pál alelnök s 11-ben Dr. Berde Aron alelnök vezette a tárgyalásokat, a jegyző-könyvet ez évben is — 3 íltés kivételével — Szentgyörgyi Lajos szerkesztette.

A szakosztály más tagjai közül az ülések látogatásában legszorgalmasabbak voltak: Szent-györgyi József, Szenkovich Márton, Szabó Sá-muel, Gamauf Vilmos, Ritter Gusztáv, Veress Ferencz, NagyDaniel, Dr. Réthy Mór, — s mint e téren is szép reményekre jogosító, — szíve-sen látott szorgalmas vendég: Szabó Barna ta-nár jelölt ur. Megtisztelték még látogatásukkal üléseinket mlts. Béli Gergely főispán, — Ka-nyaró Mihály és Juhos Marton néptanító urak.

Szakosztályunk viselt dolgait szóról-szóra visszatükrözik jegyzőkönyvei; az év folytán az Erd. Gazd. b. a. n. *) I—IX szám alatt meg-lehető terjedelemben, időnkint megjelent köz-le-ményeink — s éppen azért csak általánosság-ban s néhány nevezetesebb mozzanatot említtük föl. Izlettetett összesen 752 féle gyümölcs, — és pedig: 543 alma, 178 körte, 13 szilva, 11 ce-reasznye, 3 őszibarack, 7 szőlő.

Az izlelési anyagot nagy részben, s kü-lönbösen január és februárban, mely hónapokban hét ülés is tartottat hetenként — az 1880-dik

évi Rodontlei kiállításról visszatartott s különö-sen id. Bodor Pál elnöknek egész év folytán, csaknem minden ülésre hozott gyümölcssei szol-gáltatták.

Elsmerőleg járultak még gyümölcsökkel: Nagy Dániel, Veress Ferencz, Dr. Berde Aron, Ritter Gusztáv, Kovács János ig. tanár, Szen-kovich Márton, Dr. Réthy Mór, a jegyző s még egy pár szakosztályi tag.

Ezekon kívül, Szabó Sámuel utján özv. Máthé Károlyné; gróf Bethlen Géza s Vadady Gergely urak, — ez utóbbi kitűnő téli magon-czával, továbbá jul 13-án Br. Banffy Elek bazá-runkba küldött alma-körtéjével, melyek azonban telérségtük miatt nem voltak izlelhetők, s ennél fogva meghatározhatók; — br. Banffy Ernő, Béli Gergely főispán, Báy István helyben, id Gas-pár János tanfelügyelő és ifj. Gaspar János N. Enyedről, Kiss Sándor t. keresk. isk. igazgató, Burchardt Agoston, Papp Aron, Br. Jósika Sa-muel gazd. egytl. alelnök, id. Bodor Pál utján Bereczky Máté néhány jeles almával s pár kör-tével, Szarvadi Karoly, Özv. Gücs Józsefné, Janosó Lajos tanár, Dr. Haller Károlytól Veress Ferencz április 13-án egy Gázdonkhoz hason-ló finom alma, Toroczky Sándor kitűnő s kü-lönösen szép piacos török Calvilleje.

Az egyleti köztelekről nagyon kevés, — a nagyutczai szőlőske. től éppen semmi sem iz-leltetett. —

Sikerült — Stearinból készített — alakjai mutatja be jegyző a brüsseli pergamon, téli es-peres körte és Banffy Pál almának, Békési Karoly-tól és Petelei Istvántól.

Finom utánzásra méltó fejedelmi mus-katály körte és héjazott olaszszilva csemegé asszálványokkal, lepte meg id. Bodor Pál elnök a szakosztályt, mint a melyet nagy érdemű teje készített.

Ojtó galyakat rendelt a szakosztály az amerikaiak nagy port vert Baldurisjából dr. Lu-kástól, hogy annak minősége felől is biztos tu-domást szerezzon magának. Hogy azonban ez alma nem valami unicum, megbizo-yosodott afféll szakosztályunk meg termése jötte előtt, valódi gyümölcsöt nyervev e fajtól elnökünk utján Bereczki Máté mező-kovácsbázi nagyhírű telepéről. Nálunk való elterjesztésre, éppen nem találtatott méltónak.

Hasonlólag meghozattuk nevezett helyről dr. Lucastól a Revali és Grassenstein almák ojtógalyait, hogy végre valahára tisztába jöhes-sünk afféll, hogy tulajdonképpen melyik másik; — s elojattuk a közteleken a nagy figyelemmel őriztük, hogy fölünk is annak idején valódi mi-nőségben bocsátathassék gyümölcs tenyésztünk rendelkezésére.

Létesítettet Veress Ferencz indítványára, a Tautfer cézeggel kapcsolatosan az egyleti gyümölcs bazár, de a melynek fájdalom! még sem a termelők, sem a vevők nem bírták föltöfői hord-erőjét.

Nagy figyelmet keltett a „Béli Gergely“

alma, arapataki Rie, mely főispán ő-méltósága állítólagos magocza s a mely mag máj, 22-án is ép és kitűnő jó volt s éppen ez okból kétség támad, hogy az erdélyi fészter alma — schme-cker lenne — habár minden egyéb criteriuma arra is mutat, az egy tartósságon kívül.

(Vége köv.)

A

„Kelet“ magántáviratai.

(Magyar távirati iroda)

Budapest, febr. 18. (Képviselőház.) Megválasztottat a qualificáció kérdésének tárgyalására szükséges bizottság. A pénz-ügyi budget egészen a bélyegilleték című rovatig változatlanul elfogadtatott. Unger rendeletileg kívánja kimondat-ni a bélyegconkitások 30 nap alatt való elbírálását. A m á s s y a bélyegáru-lást minden községben kötelezőnek ki-vánja kimondatni. O n o d y dohánymonopol káros hatásáról szól s ugy véli, hogy az államnak több jövedelmet biztosítana, ha magán termelés teljesen szabaddá té-tetnék. U n g e r és A l m á s s y felszólá-lására a pénzügyminiszter megígéri, hogy a kérdéssel tárgyalásokban intézkedni fog.

Kérvényi bizottság tárgyalásánál Istóczy hosszasanban fejtegeti a zsidóság káros voltát a kereszténységre. Ellenin-dítványt tesz, hogy a kérvény, mely az emancipáció megszüntetését és a házassági javaslat visszavetését kéri, nemcsak a bizottsághoz, de tanulmányozás végett a kormányhoz utasíttassék.

A miniszterelnök felszólalása után, ki helyén látja a kérvény tartalmat, a kérvényi bizottság javaslata elfogadtatott.

Munkácsy nevével együtt meg-érkezett. Az ismert program szerint ün-nepélyesen és szívélyesen fogadtatott. Este a népezházban „A szép asszony ko-csaisát“ végig hallgatták, holnap pedig az egyetemi ifúság fogja a művésznök át-nyújtani a babérkoszorút.

Felőlő szerkesztő és kiadó-tulajdonos;
BÉKÉSY KAROLY,

